

Med dvema ognjema

Updated: Aug 24, 2022

Festival Mesto žensk 2020

»When we women offer our experience as our truth,
as human truth, all the maps change.

There are new mountains.«

Ursula K. LeGuin

7. oktobra se je v Mestu žensk v Stari elektrarni odvilo sklepno dejanje trilogije o družinskih vlogah Nataše Živković, vsestranske performerke, med drugim lanske prejemnice nagrade Ksenije Hribar za izjemne dosežke na področju sodobnega plesa. V prvih dveh predstavah (prvenec »Prva ljubezen, drugič« ter »Zavoljoočeta«) je raziskovala odnose med materjo in hčerjo ter očetom in hčerjo ter potomko odigrala sama, v predstavi »Med dvema ognjema« pa je v vlogi starša, pa tudi (nekdanje) partnerke, kajti »življenje je vrtiljak«, pravi pesem Lada Leskovarja, ki je pospremila predstavo – v enem obdobju si sam otrok, v drugem imaš otroka.

Natašino starševstvo je v zadnji predstavi pravzaprav dvojno: ni le mama svojemu otroku, marveč po svoje tudi svoji materi. Ta se je iz osebe, ki je fizično nastopala v hčerinem prvencu, zdaj spremenila v nekoga, ki je zgolj še glas na zvočnem posnetku. Slišimo lahko, kako si Nataša z materjo prizadeva zapeti otroško pesmico »Kuža pazi«, a materini možgani ne delujejo več kot prej: povrnjeni so skorajda na raven otroka, ki se pesmice in izgovarjave besed šele uči, ob tem pa se ji tragično zatika. Ni čudno, da se avtorici v tokratni konstelaciji vlog zastavi tudi naslednje vprašanje: »Ali bo moj sin človek, ki bo zmožen poskrbeti zame?«

Učinek potujitve (*ostranienie*) torej prikazovanje navadnega v luči, kjer lahko to navadno uzremo drugače in znova preizprašamo, je avtorica dosegla tako, da je vsa razmišljanja, ki se ji pojavljajo o odnosih, položila v usta otrok, ki jih gledamo v videu, ki spremlja predstavo. Kadar govori otrok, smo na situacijo, o kateri govori, prisiljeni pogledati kot otrok, kar pomeni predvsem – na svež način. In to, o čemer govorijo ti otroci, je – ob omenjeni navezavi na mamo – predvsem zgodba o razhodu s partnerjem, o razbitju družine in s tem o razpoki v stvarnosti, ki je ob tem nastala. Lastnost razpok je, da redefinirajo ideje, ki so dotlej poganjale našo naracijo lastnega življenja, ali, če hočete, pretrgajo linearnost zgodbe, ki si jo govorimo o sebi. S tem naplavlajo vprašanja, ki jih brez razpoke bržčas ne bi bilo ali pa bi ostala nekje na periferiji našega vida. Pred razbitjem so reči namreč jasne: mati, oče, otrok so tisti, ki predstavljajo družino. Heteroseksualni odnos, ki omogoča potomstvo – to je, kot priznava avtorica, osnovna ideja, ki jo je imela o tem, kako naj bi bila videti družina. Ki mora ostati skupaj za vedno.

Toda kaj se zgodi, ko partner/oče odide? »Vedno, ko pridem domov, jaz prižgem luč,« avtorica poetično učinkovito opiše novo izkušnjo samosti. Zdaj, ko reči več niso *popolne* (torej v skladu z našimi predstavami), lahko postanejo stvarne – takšne, kot so v resnici: ideja družine se nenadoma razširi na vse, kar si lahko avtorica zamisli, za vsako črko abecede najde dva ali tri pridevnike, ki jo označujejo. Družine tako variirajo po številu članov, po nacionalnostih, oblikah urejanja te skupnosti itd. Razpoka je torej tista, ki nas prisili, da pogledamo, kamor sicer ne bi, da premislimo, česar nam sicer morda ne bi bilo treba. Še več: avtorica je, ko »pride domov in sama prižge luč«, tako zatopljena v nova preišljevanja o družinah, o odnosih, da sploh ne opazi, da je z likalnikom zažgala obleko. Ženska, ki raziskuje novo, pač nima časa biti (dobra) gospodinja.

Toda: »Sem dobra mama?« se vpraša ... »Sem mama, a sem tudi umetnica,« sklene. Predstava »Med dvema ognjema« deluje tudi kot zaklinjanje, da ne bo reducirana na vlogo zgolj-matere, kar med drugim pomeni, da ne bo sama prevzela večine starševanja, kar matere pogosto storijo ali pa so, še pogosteje, v to prisiljene. V njenem življenju se je kot na vrtiljaku že izmenjalo kup vlog, a vendar je bila in ostala umetnica. Prekarna umetnica. (»Prekarno življenje, prekarne družine,« pravi.) Umetnica, ki očitno ve, da je najbolj subverzivno dejanje, ki ga lahko ženska stori, to, da o svojem življenju govori, kot da je zares pomembno, če uporabim besede feministke Mone Eltahawy. Kajti ravno to je Nataša storila s svojo trilogijo: brez opravičevanja in ne da bi koga prosila za dovoljenje, je z intimnimi, družinskimi vsebinami zasedla prostor na odru, prostor v javnosti. Kajti Nataša ve, da njena zgodba šteje. Najmanj zato, ker ni samo njena.